

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Centraal Informatiepunt

Den Haag, 7 januari 2003

Aan de leden en de plv. leden van de
Vaste Commissie voor Justitie

OVERZICHT van stemmingen in de Tweede Kamer betreffende wetsvoorstel:

28337 Regels met betrekking tot ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht (Wet internationale misdrijven)

EINDSTEMMING WETSVOORSTEL: het wetsvoorstel is op 18 december 2002 met algemene stemmen aangenomen.

AANGENOMEN EN OVERGENOMEN AMENDEMENTEN

Artikelen 3, 4, 5 en 6

12 (Van Oven)

Uit een oogpunt van het streven naar uniformiteit van strafrechtspleging verdient het voorkeur om – overeenkomstig het advies van de Raad van State – voor de ernstigste misdrijven als in dit wetsontwerp strafbaar gesteld naast levenslange gevangenisstraf een tijdelijk- (gevangenis)strafmaximum te hanteren dat gelijk is aan het in het Statuut voorziene strafmaximum, te weten dertig jaar voor oorlogsmisdrijven en misdrijven tegen de menselijkheid.

Aangenomen. Voor: SP, GroenLinks, PvdA, VVD, ChristenUnie, SGP, LPF en Groep De Jong

VERWORPEN, INGETROKKEN EN/OF VERVALLEN AMENDEMENTEN

Artikel 16

18 (De Wit)

Bij het uitsluiten van strafvervolging voor buitenlandse staatshoofden, regeringsleiders en ministers van Buitenlandse Zaken laat de wetgever in het midden het antwoord op de vraag of deze immuniteitsgerechtigden na het einde van de functie alsnog kunnen worden vervolgd

Amendementen zijn in de volgorde van stemming – op artikelnummer – weergegeven: allereerst de aangenomen en/of overgenomen amendementen, vervolgens de verworpen of ingetrokken amendementen en tenslotte eventuele moties.

Vervangen amendementen zijn d.m.v. een → aangegeven: bijv. 7 → 8 → **20**. Amendement nr. 7 is vervangen door amendement nr. 8, dat op zijn beurt vervangen is door amendement nr. 20. De vette notatie van het stuknummer geeft aan dat dit het definitieve amendement is. De stemmingslijsten worden gemaakt op basis van de ongecorrigeerde draad van de vergadering.

voor de misdrijven zoals die in de WIM staan vermeld en door hen ten tijde van hun ambtsuitoefening zijn gepleegd. De wetgever zou richting moeten geven aan de rechtsontwikkeling door die vraag bevestigend te beantwoorden. Dat kan door artikel 16 WIM aan te scherpen en de strafvervolgning van genoemde immuniteitsgerechtigden uit te sluiten “voor de duur dat zij als zodanig in functie zijn”. Door enerzijds de immuniteit absoluut te erkennen zolang immuniteitsgerechtigden in functie zijn, en anderzijds aan te geven dat strafvervolgning na afloop van die functie weer mogelijk is, bevordert Nederland de ontwikkeling van de internationale rechtsorde binnen de door het Internationaal Gerechtshof getrokken grenzen in plaats van de rechtsontwikkeling aan anderen over te laten.

Ingetrokken

Artikel 2

17 (De Wit)

Hoeksteen van de voorgestelde WIM is de universele rechtsmacht die de Nederlandse rechter wordt toegekend. Deze bepaalt in belangrijke mate de bijdrage die de Nederlandse justitie kan leveren aan het tegengaan van straffeloosheid. De bij de universele rechtsmacht gestelde voorwaarde dat de verdachte zich in Nederland bevindt heeft verstrekkende gevolgen voor de opsporing en vervolging. Voor de beoordeling of de verdachte zich in Nederland bevindt is volgens de memorie van toelichting het moment van aanhouding beslissend. Dit criterium brengt met zich mee dat geen vervolgingshandelingen mogen worden verricht zolang de verdachte niet is aangehouden aangezien pas daarmee rechtsmacht ontstaat. Dit amendement strekt ertoe een daadwerkelijke universele rechtsmacht te vestigen, zodat recht wordt gedaan aan de aard van de wet.

Verworpen. Voor: SP en GroenLinks

Artikel 2

11 (Van Oven)

De beperking inzake de rechtsmacht met betrekking tot de zeer ernstige misdrijven als in deze wet genoemd brengt met zich mee dat voor zover die feiten buiten Nederland gepleegd zijn en zich overigens geen aanknopingspunten voor Nederlandse rechtsmacht voordoen (als bedoeld in art. 2, lid 1 onder b en c) met betrekking daartoe ook geen opsporingshandelingen mogen worden gepleegd. Dat is bezwaarlijk omdat het voorzienbare gevolg van die situatie is dat tegen een persoon die ervan zou kunnen worden verdacht misdrijven als in deze wet bedoeld buiten Nederland te hebben gepleegd en die, plotseling, op Nederlands grondgebied zou opduiken, geen vervolging – en een daaraan gepaard gaande vordering tot voorlopige hechtenis – zou kunnen worden geopend bij gebreke van dan al verzameld opsporingsmateriaal. Wanneer pas op een dergelijk moment zou mogen worden begonnen met het verzamelen van opsporingsmateriaal dan zou dat het risico met zich brengen dat de betrokkene vóórdat dat tot een concrete verdenking zou kunnen leiden, het Nederlands territorium weer zou hebben verlaten. Meegaande in de redenering dat een beperking van de universele rechtsmacht voor wat betreft de vervolging aanvaardbaar is maar in het verlangen die vervolging zo succesvol mogelijk te doen zijn wordt daarom voorgesteld voor de misdrijven als in deze wet genoemd de koppeling tussen opsporingsbevoegdheid en vervolgingsbevoegdheid (zoals beschreven op blz. 11 van de Nota naar aanleiding van het verslag) los te laten.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks, PvdA, D66 en Leefbaar Nederland

Artikel 3

14 (De Wit)

Kenmerkend voor genocide is het oogmerk van de dader om een nationale, etnische, raciale of religieuze groep als zodanig geheel of gedeeltelijk te vernietigen. Bij deze limitatief opgesomde groepen ontbreken met name sociale en politieke groepen. In de literatuur werpt men de vraag op of de massaslachting (tegen politieke tegenstanders) zoals in Cambodja ten tijde van de Rode Khmer onder het huidige artikel 3 zou vallen. Dit amendement strekt ertoe dit strafbaarheidsgat te dichten.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks, PvdA, D66 en LPF

Artikel 4

8 (Van Oven)

Voor wat betreft de misdrijven tegen de menselijkheid is het eerder wel gehanteerde onderscheid tussen misdrijven gepleegd in het kader van een gewapend conflict of daarbuiten in het Statuut inzake het Internationaal Strafhof komen te vervallen (vgl. Art. 7 Statuut). In verband daarmee is niet meer begrijpelijk dat men de strafbaarstelling zou beperken tot feiten tegen burgers en feiten gericht tegen militairen daarbuiten zou houden. Terroriseren van militairen van een staat waarmee men niet in oorlog is wordt door het oorlogsrecht immers niet gerechtvaardigd. Het komt ook onbillijk voor militairen uit te sluiten van bescherming door strafbaarstelling van misdrijven tegen de menselijkheid. Ook militairen zijn immers menselijk. De omstandigheid dat de opstellers van het Statuut de strafbaarstelling als vervat in art. 7 wel hebben beperkt tot een aanval op de burgerbevolking doet uiteraard niet af aan de bevoegdheid van de Nederlandse wetgever die onlogische beperking niet slaafs na te volgen maar te kiezen voor een ruimere strafbaarstelling, voorzover het volkenrecht zich daar niet tegen verzet, hetgeen in dit geval niet zo is.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks, PvdA, D66 en Leefbaar Nederland

Artikelen 4 en 11

15 (De Wit)

De letterlijke vertaling van “crimes against humanity” ex artikel 7 van het Statuut naar «misdaden tegen de menselijkheid» ex artikel 4 WIM is minder goed, nu het niet – overeenkomstig het spraakgebruik – gaat om onmenselijke misdrijven, maar om misdrijven gericht tegen de mensheid als zodanig.

Verworpen. Voor: SP en GroenLinks

Artikelen 5, 6, 7 en 21

16 (De Wit)

Artikel 6, dat betrekking heeft op misdrijven die zijn gepleegd in een niet-internationaal gewapend conflict, is veel korter dan artikel 5, dat betrekking heeft op misdrijven die zijn gepleegd in een internationaal gewapend conflict. Voor de gemaakte verdeling wordt in de memorie van toelichting als reden gegeven dat de humanitair oorlogsrechtelijke bepalingen voor deze categorieën conflicten niet hetzelfde zijn. Naast het feit dat de principiële argumenten voor dit onderscheid niet overtuigend zijn, is er een aantal nadelige praktische gevolgen met dit onderscheid verbonden. De praktijk wijst uit dat – nog los van de moeilijkheid voor een rechter het karakter van een conflict te duiden – conflicten zich ontwikkelen, uitbreiden en een zekere overlap vertonen (zie de conflicten in voormalig

Joegoslavië, Somalië). Bovendien staat het inhumane karakter van een misdrijf los van het feit of het in nationaal of internationaal verband is gepleegd (bijvoorbeeld het opzettelijk uithongeren van de bevolking is wel strafbaar onder artikel 5, maar niet onder artikel 6). Daarnaast is het wenselijk het gebruik van anti-personeelsmijnen als strafbaarstelling in de WIM op te nemen. Ten slotte wordt in het wetsvoorstel het gebruik van chemische en biologische wapens niet expliciet benoemd. Dit amendement strekt ertoe dat ongedaan te maken.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks en PvdA

Artikelen 5, 6, 7 en 21

10 (Van Oven en Dittrich)

Het verschil in regels met betrekking tot enerzijds internationale anderzijds niet-internationale gewapende conflicten is historisch zo gegroeid. Staten waren eerder bereid om regels te aanvaarden voor de oorlog tussen hen onderling dan voor hun binnenlandse conflicten waarbij hun eigen staatsgezag op het spel zou staan. Het belang van de regels verschilt echter niet. Aanvallen op gewonden en andere non-combattanten zijn bijvoorbeeld altijd strafwaardig, ongeacht het type van gewapend conflict. Er is dan ook geen reden om bij de strafbaarstelling van oorlogsmisdrijven onderscheid te maken naar de aard van het gewapend conflict. Dat onderscheid is ook bezwaarlijk nu het de rechter dwingt zich in iedere zaak uit te spreken over de vraag of het gewapende conflict in verband waarmee het feit werd gepleegd als internationaal of als intern moet worden aangemerkt. Het argument van de regering dat het laten vervallen van het onderscheid de rechter weliswaar zou ontslaan van de plicht het al of niet internationale karakter van het conflict vast te stellen, maar niet van de plicht om het gewapend conflict goed te onderscheiden van rellen, sporadische daden van geweld e.d. overtuigt niet nu het bestaan van laatst genoemde plicht niet met zich meebrengt dat ook de eerstgenoemde moet worden gehandhaafd.

Om te voorkomen dat het wegnemen van dit onderscheid (onbedoeld) tot gevolg zou kunnen hebben dat binnen het begrip “gewapend conflict” meer zou kunnen worden gebracht dan nu onder één van beide begrippen “internationaal gewapend conflict” en “niet-internationaal gewapend conflict” zou kunnen worden gebracht is er voor gekozen beide begrippen wel afzonderlijk te noemen maar in één artikel onder te brengen.

Nu art. 6 vervalt vervallen ook de verwijzingen naar dat artikel in de artikelen 7 en 21.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks, PvdA, D66 en LPF

Artikel 13

13 (De Wit)

Artikel 13 van het wetsvoorstel maakt een uitzondering op het verbod op verjaring voor de misdrijven omschreven in artikel 7. Dit “vangnet-artikel” richt zich met name op de nog te ontwikkelen misdrijven, die qua ernst vergelijkbaar kunnen zijn met de misdrijven ex art 5 en 6. Het ligt daarom in de rede, mede met het oog op de rechtsontwikkeling, het verbod op verjaring ook te laten gelden voor de misdrijven ex artikel 7.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks, D66 en LPF

Artikel 16

19 (Karimi)

In artikel 16 wordt een ruime immuniteitsregeling in het leven geroepen. Onder verwijzing naar de Raad van State acht de indiener het begaan van internationale misdrijven nimmer tot de uitoefening van de officiële hoedanigheid van personen behoren. Het voorgestelde artikel 16 kent terugwerkende kracht toe aan de Wet Internationale Misdrijven. Een vervolging

rechtstreeks op basis van internationaal gewoonterecht is naar de jurisprudentie van de EHRM en het Joegoslavië-tribunaal niet uitgesloten.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks en D66

Artikel 16

9→20 herdruk (Van Oven, Karimi en De Wit)

De immuniteit voor zittende bewindspersonen kan zin hebben in het gewone diplomatieke verkeer. Hierbij is van belang dat die personen die immuniteit ten opzichte van het internationale strafhof zelf niet toekomt. Daarbij past echter allerminst een vrijbrief voor de toekomst in die zin dat voor misdrijven in de zin van dit wetsontwerp door die ambtsdragers in functie begaan in Nederland oneindige straffeloosheid zou worden gegarandeerd.

De uitsluiting van de bevoegdheid tot strafvervolgning behoort daarom niet langer te gelden dan voor het diplomatieke verkeer functioneel is en dus niet langer dan dat zij de betreffende functie daadwerkelijk vervullen.

Vóór stemmen de leden: Van Bommel, Bonke, Bos, Van den Brink, Bussemaker, Crone, Dijkma, Dijsselbloem, Dittrich, Duivesteijn, Duyvendak, Eberhard, Eerdmans, Van Geen, Van Gent, Gerkens, Giskes, Th.C. de Graaf, T. de Graaf, Groenink, Van der Ham, Hamer, Van Heemst, Herben, Van Heteren, Jense, De Jong, Jukema, Kalsbeek, Kant, Karimi, Koenders, Lambrechts, Lazrak, Marijnissen, Netelenbos, Van Nieuwenhoven, Noorman-den Uyl, Van Oven, Palm, De Ruitter, Schonewille, Smulders, Stuger, Tichelaar, Timmermans, Tonkens, Varela, Van der Velden, Van Velzen, Vendrik, Verbeet, Vergeer-Mudde, Vos, K.G. de Vries, De Wit, Wolfsen, Zvonar, Adelmund, Albayrak, Alblas, Arib, Van As, Azough, Bakker,

Tegen stemmen de leden: Van Bochove, Bruls, Buijs, Van de Camp, Cornielje, Çörüz, Van Dijk, Van Dijke, Van den Doel, Eski, Eurlings, Ferrier, Van Fessem, Geluk, De Grave, De Haan, Van Haersma Buma, Haverkamp, Hessels, Hofstra, Van Hoof, Ten Hoopen, Huizinga-Heringa, Jager, Joldersma, Jorritsma-Lebbink, Koopmans, Kortenhorst, Van Lith, Van Loon-Koomen, Luchtenveld, Mastwijk, Meijer, Mosterd, De Nerée tot Babberich, Van Oerle-van der Horst, Oplaat, Ormel, De Pater-van der Meer, Rambocus, Rietkerk, Rijpstra, Rouvoet, Schreijer-Pierik, Slob, Smilde, Spies, Van der Staaij, Sterk, Terpstra, Te Veldhuis, Verbugt, Verburg, Verhagen, Vietsch, Van der Vlies, B.M. de Vries, Jan de Vries, Monique de Vries, Van Vroonhoven-Kok, Weisglas, Wilders, Van Winsen, Zalm, Van Aartsen, Aasted-Madsen-van Stiphout, Algra, Atsma, Van Beek, Blaauw, Van Blerck-Woerdman, Blok.

Verworpen. Voor: 65 leden, tegen 72 leden